

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

Dnro 1135/2019

- Asia Luonnos valtioneuvoston asetukseksi erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämistä annetun asetuksen muuttamisesta (STM137:00/2019)
- Viite Lausuntopyyntö VN/14883/2019, VN/14883/2019-STM-1

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri kiittää mahdollisuudesta lausua tästä muutosesityksestä ja toteaa lausuntoaan seuraavaa.

Pidämme muutosesityksiä pääsääntöisesti kannatettavina. Alkuperäisellä asetuksella tavoitellut toiminnalliset muutokset ovat edelleen ajankohtaisia ja kannatettavia. Joidenkin harvoin tehtävien ja/tai erityisen vaativien toimenpiteiden keskittäminen on osoitettu sekä tutkimuksin että kokemusperäisesti tehokkaaksi keinoksi parantaa hoidon lopputulosta, vähentää toimenpiteeseen liittyviä komplikaatioita sekä usein myös vähentää kustannuksia. Keskittäminen toimii niin yksikkö- kuin myös henkilötasollakin. Harvoin tehtävät toimenpiteet on järkevää keskittää paitsi suurempiin yksiköihin, myös samoille toimenpidelääkäreille ja hoitotiimeille, jolloin osaamisen ja kokemuksen karttuessa voidaan saavuttaa samoja etuja, kuin suuriin yksiköihin keskitettäessä.

Vaikka pienissä yksiköissä voidaan saavuttaa näin hyvän toiminnan laatu, se ei poista pienissä yksiköissä herkemmin ilmaantuvaa henkilöriskiä. Osaamisen ollessa vain yhden osaajan varassa toiminnan haavoittuvuus säilyy merkittävänä ongelmana. Tämä on keskeinen syy sille, miksi pidämme 6 § muutosehdotusta ”muun vastaavan tasoisen sairaalan” poistamisesta perusteltuna. Toinen on koulutuksellinen: toiminnan jatkuvuuden ja koulutusmahdollisuuksien turvaamisen kannalta vaativat, harvinaisemmat toimenpiteet on hyvä keskittää yliopistosairaaloihin.

Omalla alueellamme leikkaustoiminnan keskittäminen pois aluesairaaloista johti sekä taloudellisiin hyötyihin että toimenpideindikaati-

oiden yhtenäistymisen myötä eräiden toimenpidemäärien vähene-
miseen. Sairaalan toimenpiderepertuaaria ei saisi määrittää yksit-
täisen ammattilaisen osaaminen, saati ammatillinen intressi.

Tausta-asetuksen muutostarpeelle on noussut keskussairaaloiden
ilmaisemasta rekrytointiongelmasta, joka on ainakin paikoin uhan-
nut edellytyksiä päivystysasetuksen mukaisiin päivystysjärjestelyi-
hin. On selvää, että päivystyksen järjestämisen kannalta kriittisen
osaajamäärän ylläpitäminen edellyttää riittävää päiväsaikaista toi-
mintaa. On kuitenkin kyseenalaista, riittääkö pienimmissä yksi-
köissä mielekästä työtä sille määrälle osaajia, joita päivystysval-
miuden ylläpitäminen edellyttää. Tästä riippumatta huoli on ymmär-
rettävä, mikäli kaksi asetusta ovat vaikutuksiltaan ristiriitaiset, tulee
niitä tarkastella uudelleen. Sama koskee myös keskitettäväksi
määriteltyjen toimenpiteiden luetteloa, myös tätä tulee aika ajoin
pystyä tarkastelemaan uudelleen. Tällä erää emme näe perusteita
siirtää jo kertaalleen lopetettuja toimenpiteitä takaisin keskussairaa-
loihin, muttemme toisaalta myöskään syytä lisätä 6 § keskitettäviin
toimenpiteisiin uusia. Tämä koskee mm. kardiologiaa vaativia
transkatetriseja toimenpiteitä.

Muutosehdotuksessa maha-suolikanavan syöpätoimenpidemäärien
muutosta voidaan pitää jossakin määrin perusteltuna, erityisesti
huomioiden toimenpiteiden ajoittainen päivystysluonteisuus. On
kuitenkin vaikea nähdä lääketieteellistä tai edes päivystyksellisen
hoidon tarjoamisen säilymisen kautta esille tulevaa perustelua pur-
kaa rintasyöpätoimenpiteiden keskittämistä. Rintasyövän hoito on
nopeasti kehittyvää ja monialaista yhteistyötä edellyttävää. Alueel-
listen syöpäkeskusten kautta jatkoahoito voidaan hyvin toteuttaa
muissakin sairaaloissa, mutta alkuvaiheen hoitosuunnitelman teko
ja leikkaushoito tulisi tehdä riittävän suurissa yksiköissä.

Omalla erityisvastuualueellamme ei ole ollut merkittäviä ongelmia
keskittämisasiäsetuksen toteuttamisessa, pois lukien alkuvaiheen re-
surssien riittämättömyys ottaa vastaan kaikkia asetuksen edellyttä-
miä potilaita. Työnjaosta keskussairaaloiden kanssa on pääsään-
töisesti kyetty sopimaan yhteisymmärryksessä. Asetukseen tehtä-
vät ehdotetut muutokset eivät myöskään tilannetta olennaisesti
muuta. Toimenpidemäärien muutokset 7 § osalta eivät ole olennai-
sia oman alueemme keskussairaaloiden kannalta.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on valmis suurempaankin jous-
toon toimenpidemäärissä, edellyttäen kuitenkin voimakkaampaa
ohjausmahdollisuutta erityisvastuualueen sisäisestä työnjaosta. Il-
man tätä ohjausvaltaa ei myöskään vastuuta muiden sairaanhoito-
piirien sairaaloiden toiminnasta pidä yo-sairaaloille säilyttää. Käy-
miemme keskustelujen perusteella tämä sopisi myös erityisvastuu-
alueemme keskussairaala-sairaanhoitopiireille. Pelkkä järjestämis-
sopimus tähän tuskin riittää, vaan päätöksentekomekanismit tulisi
kirjata asetustasolle.

On huomioitava, että muutosesitys ei korjaa julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden erilaista kohtelua toimenpidemäärien ja laadun seurannan suhteen. Erityisesti ulkoistamissopimusten mahdollisesti yleistyessä tällä on suuri merkitys koska samat lainalaisuudet keskittämisen ja laadun suhteesta pätevät riippumatta siitä, mikä on toimenpiteitä tekevän yksikön rahoituspohja. Tässä suhteessa asetus säilyy eriarvoistavana.

Muutosesityksessä edellytetään seuraamaan annetun hoidon laatua ja hoidon tuloksia, erityisesti poikettaessa asetuksen minimitoimenpidemääristä. Pidämme tätä kannatettavana, onhan terveydenhuoltolain 45 § kohta laadusta, vaikuttavuudesta ja potilasturvallisuudesta merkittävä peruste keskittämislle. Mikäli luotettavaa (käytännössä auditoitua) laatutietoa olisi riittävästi saatavana, voitaisiin mahdollisesti toimenpidemäärien minimejä edelleen pienentää, mikäli laatupoikkeamia ei todettaisi. Tällöin myös yksityisen ja julkisen sektorin toiminnan edellytykset olisivat tasavertaiset.

Erityisesti potilasturvallisuutta koskevaa vertailukelpoista tietoa eri toimenpideyksiköistä ei ole saatavana riittävästi, eikä sen keräämisen menettelyistä tai mittareista ole valtakunnallisesti sovittu. Tämä tulisi maassamme järjestää koordinoitusti. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri esittää, että osana keskittämisesituksen muutosta tulisi tämä tehtävä osoittaa jollekin sairaanhoitopiirille. Tämä tukisi keskittämisesituksen seurantaa ja loisi tietopohjaa mahdollisille tulevaisuuden muutoksille. Omalla erityisvastuualueellamme on laatua ja potilasturvallisuutta edistetty alueemme sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksen mukaisesti jo vuodesta 2012 alkaen.

Turussa 18.2.2020

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRIN KY

GÖRAN HONGA
Göran Honga
vs. sairaanhoitopiirin johtaja

MIKKO PIETILÄ
Mikko Pietilä
johtajaylilääkäri